

م. ئۇ ئىنسانلار: سىلەر مايدانلارنى
ئۆزۈڭلار ئىچىڭلار ئىچىڭلار ئىچىڭلار
بىخەتەرلىك بىخەتەرلىك بىخەتەرلىك - 15 - ئازاد
خەتەرلىك

بہشتی پانزہم

”ئەلەي ئارگىيومەنتەككى بى ئاۋاتلاۋ و فرماندان دىخاتەۋو ئەلەي
لاۋازە”

Michel de Montaigne میشل دی مونتاین

سەررتا: نەشتەئامەزى فەلسەفە دىمانخاتە ناو دىمەن و لوغزى فەلسەفە فەيەو، وادەكەت بىرەووى نىگە تازە و سىما جىاكەنى بىرەردەنەوئى مەقەلە شەخەن و كەرىش لەسەر ئەواندەنەوئى نىگەرانىيە و گەشەگىرى سەتەوختەكەنى خەمان و دەرەووبەرمەن بىرەن. نەوئەنەوئەت، تەهەزىنە هەزەقەنەن هەمەشە لە دەرەگە پەرسىارە هەزى و ئەشتەيە هەنووكەيەكەن دەدەت و تەنگەزەكەنەش كە بىرەشەكەن لەو چەشەنە پەرسىارەنە ئەوئەش بىرەگەمەنە دەرەپەنەن كە مەژووى پەتەلە ناو مەژووى هەزە بىرەشەكە بوو لە هەكەكەيەنە هەزىيەكەن. لەرەوئە ئەو دەرەچەن كە ئەو تەنگەزەيە پەتەي كەرەنە دەرەستەكە لەتەك تەنگەزە ئەشتەكەنى سەرەمەيەدەرى جەهەنى يەكەگەرتەو. چەوچەكەيە نەوئەلەبرەلەزم و ئەو تەنگەزە ئەشتەيە و تەندەرەستەيەنەيە پەتەكە دەرەستەكەنە هەكەربوون بىرەگەنەنەوئى دەرەگەرى ئەينە (پەتە ئەيشە خەوئە) و ئەستەوئەي (ئەق لە چەنەبوون) لە هەندەكە لە كەمەگەكەن. زەرەكە وەيەدەچەن پەتەكە مەقەيەتە خەتە بەرەدەم گەرمەنەيە سەرەلەنو دەرەزەرەندەوئى جەهەن، هەرەلەو نەوئەندەشە بىرەشەكە تەرەبەوئە سەرەقەن كە دەرەشتەنى بىرەكەنەوئەكەن سەرەبەرەت بىرەپەتەكە مەبوونەمەنى بىرە ئەستەيەكە نەگەتەفەنە گەئەي. هەكەرى سەرەكە ئەمەش دەرەمەنى بىرەكەن بوو لەتەكە هەتەنى شەپەلە كەرەنە. ئەشەكرەيە، سەنگە پەتەكە لەگەكە كەتە لە گەرەبوونەبوو تە ئەو ئەندەزەيەكە بوو پەتەيەكە گەرەوونەوئى و ئەمەش سەتەوختەكە خەمەوئى لەتەكە خەيە بىرە مەقەيەتە هەنە. ئەبوورى سەرەمەيەدەرى جەهەنىش كە مەمەكەيە لە ئەستە پەوئەست نەبوو كەوتە ژەرەپەرسىارى فەرەوورەيەو. ئەمەش بەرەزەرى لەبەرەئەوئى خەمەيە بەرەمەيە سەرەستەمە ئەبوورى جەهەنى لە

ساتم وختی پټاک پټر ئابووری بوو تا مری یان تندرستی و ژینگه ی.

امانی ئم بشمان لښم نووسین و لدوان کانی میشل ئنفر (Michel Onfray) ی تایبټ ب پټای کړنا و ئو تڼگړ ئابووری پټاک ب فړنسا و یکی تئ وروپا هڼای. بښم جږم ئوی لښم بشم دینووسین پټیو نډی کی توندوتی لټک هزری سیاسی ئنفر دا هڼی. پټاک خی وانیشاندا ک بشکی کاریگړم ل هاوکشم جیهانیی کان، ئم ش ئنفری خست ناو جڼجا یی کی هزری سیاسی و دواتر وانگ سیاسی کانیسی بښم چوون فلسفیی کانییا زاکړد و تا کار گڼیشت ئوی ل لدوان تڼ فزیکی و ئنام وانی کانیدا، ل مانگی دووی ئم سا و (2020) تا ئستا، ک شش ب ئو بکات ئو پارادکس ئتیکانی نیشانات لیبرالیزم ئژاوا ل خو قانی بښم رپرسیار. سږباری ئو، گازندی سیال میدیای فږنسیش دکات ک بږد وام دتخت بږد م ئاماری نوی مردن و، ک ئم ل کتایدا دتخت بږد دیل مای کی بووناوی و. ئم فیل سوف فږنسیی ک ش ک تڼیا ل و دا نابینت و باب ت ک ووب ووبوون وی مردن، ل و شا دبینت و ک ئو ک موکو یی ل کرتی تندرستیدا بږدیکرا د و ت ناکارت چار سږریکات.

لښم بشم ئو ل زاری ئنفر و گتوگ دکین ک شارستانی ئو وروپای ل لایک ل بږد م هڼ ش پټای کړنا خی چاک ان گرت، ل لای کی دی پټاک توانستی زانستی و تڼ کنډ لژی و لات هاوچرخ کانی خست ژر پرسیار و. بږی ئوی پټاک پرسیار کی زری سیاسی و ئابووری لټک خی هڼا توانای گڼی نی و تاری سیاسی لختیدا بږجست کرد. هر لښم بار ی و ئنفر ګریمانی ئو ش دکات، پټاک دکارت جیهانیسی ئستامان بگڼت. سږیر ک ل و دای ل کاتی پټاک سیاسی بږد وام بوو و فږنسیش ل ژر سای ی ئمانوئل ماکرن (Emmanuel Macron) سیاسی تی خی د کرد. بږی ئم هزر قان فږنسیی ل وتڼ کانی تایبټ ب پټاک، هڼ میشل و بږد وام، زمین ی ک ب هڼر شکردن سږ ماکرنی سږر ک ک ماری فږنسا دڼ خست و وک نوڼنری نیولیبرالیزم و شارستانی ئو وروپای ناساغ تماشاید کات. بښم ش بږ و ئو ګومان مان د بات، ئم جږم سږر کردان، ک نوڼنرای تی سږر مای داری جیهانی دک، شکستخواردون ل ووب ووبوون وی “تس نامی ئابووری و تندرستی” (ژاک ئتای) پټای کړنا و ناشکارن سیاسی تکی میهر بانان پیاد بکن. ئنفر پټیوای ک س کی ښین نی، ل تراژیدی ئم ش واد کات بږ چوون کانی ل هڼر

[illegible]

ئۇنفرى خەننى ماكرىن دىكات كى پىيوايى فەرنىسا لى ھاۋا تى جىنگدايى كىچى ئىم سىررىكى ناتوانىت ئامرازى تەندروستىيى گرىنگىكان بى تاقىمى نەخشەخانەكان دابىنىكىات. ئۇنفرى وتەنى نىشانىكانى پىكىكىوتوويى ئۇو فەرنىسا لىبرالىي بانگىشەي بىمبى ئۇتەمى دىكات ئۇوۋىكى كى ماسك و پىداۋىستى تەندروستى نىيى، لىكاتەكدا ئۇوانى بىشەكى سىررىكى لى سىياسەتى خەپارلىزى پىكىكىدىنن. لىم بارلىيۋى ئۇنفرى ئاستەۋخە گازىندەي ماكرىن دىكات كى سىررىتا دىز بى پىتاكە نەجوۋا يىۋى كىچى دواتر ھەنگاۋىكانى زەر گورجىكىدىۋى. نەك ھەر ماكرىن زەربەي سىررىكىكانى ئۇوروپا سىررىتا پىيانوابوۋ ئۇۋى بىاۋبوۋتەۋ ئۇنفلاۋنەزىيەكى نەرمالە و تەدەپپەتە و گاتەشيان بى پىتاكە دىكىرد تا ۋايلەھات ئۇوروپا بوۋ قوربانى. ۋەراي ئۇۋى، تەگگەيشتەنى يەكەتە ئۇوروپا بى بازارىكى گەردوۋناۋى ۋاىكىرد باۋۋەيان بى سنور و نەتەۋ نەبەت كەچى لىكاتە كىرەنتىنەكى فەرنىسا بى سىررىكەيەتى ماكرىن كارىكى قەزىۋەنى ئۇنجامدا كاتەك بىيارىدا فرەكەيەكى زەر بى ھەنەنەۋى فەرنىسىەكان لى چىن بىكرەبگىرەت و جەنشەنىشەكىردن لى باكوۋرى فەرنىسا بى ئۇۋى ھىچ ئىكارىەكى تەندروستىيان بىبىرەت، ئىمە جەگەلەۋى سىررىكە شەۋەنەنەكانى ئۇو دەۋەرە پەشەۋەت ئاگادارنەكرا بوۋنەۋى.

[illegible]

هــرکـه با س هـا تـه پـیشـه لـسـه ر دـرو سـتـکـردنـی فـاکـسـین فـرـه نـسـا بـوـه با بـتـ.
لـسـه ر تـای مـانـگـی نـیـسـان مـاکـر ن سـه ر دـانـی شـاری مـه ر سـه لـیـای کـرد، کـه

دېکټور وېټ باشووری فرانسې، تا چاوی بې دېدیدی راوول (Didier Raoul) بکټ وېټ، ئو پرېسې فرانسېی خپریکی دروستکردنی دېرمانی کلر کېنډ دژ بې مېلاریا. ئو نفرې پېوایې کارکردنی راوول لېسار ئو دېرمان لې دېروې پاریس، لې شارلېکی تر، کوشېی کی ترمان بېرد خاتوو ک کوشېی پېوېندی پاریسی پایتخت بې دېوروبېرو. دانپیان هېنای پاریس بې شار و گوند کانی دېروې خې بېشېک لې کوشېی کی دېرینی پاریسی پایتخت. ئو نفرې ئو م زانا فرانسېی بې جېمسېر کی جېهانی دېزانېت لې و بوارې کاری تیاد کات، ئو مېش نېک ئېستا بگرې پېش پېتاکېش. کوشېک لې راوول نیې کوشېک لې بې توانای سیاسيې کانه ک لې مېترسیې کانی پېتاکې تېناگېن.

بـ قسـى ئـ نفرـ، يـكـم وـانـ كـ ئـمـى فـرـنـسـيـاـكان لـم درمـ بـدـستمان هـنا ئـوـ بوو كـ سـرـكى حكومت فاشيلـ. ئـو وـا تـانـى ماستريخت (Maastricht) وـرانى كردوـ، وـكـ فـرـنـسـا، نـاكارـت بـپـلى پـويست وـوبـووى پـتـاكـ بـتـوـ. دواتر سـرـكـ كـمار بـياريدا لـبـرـئـوى قايرـسـكى كوشندـ لـ چين بـاوبووـتـوـ پـويستمان بـ كـرـنتينـ. ئـم بـيارـ لـكاتى خـيدا نـدرا. حكومتى فـرـنـسـى دـبايـ ئـوـ بـ هـند وـرـبـگـرت كـ ئـستا، بـهـى جـيـهانـگـيرى دـوـمـنـدـكانـوـ، وـكـ جـاران ئاسان نيـ پـيـادـكـردنى سياسـتى خـپـارـزى و كـنـترـكـردنى سنورـكان. لـم سـنـگـيـوـ ئـنـفرـ لـگـ ئـوـدايـ فـرـنـسـا سـرـوـرى نـيـشتـيـمانى خـى پـارـزـت و كـيـلى ئـديـلـلـزى وـا تـانى ئـوروپا نـبـت. لـكاتى قـيـرانـ تـندروستىـكـش دـركـوت كـ ئـوروپا چـند پشتيان لـيـكـترـكـرد، لـگـان چين بـتـنيا ووبـووى پـتـاكـ بـتـوـ، هـاريكـارى ئـتـاليـاشـيان نـكـرد. ئـوـيـ استـقـينـى ئـوروپا. ئـوروپاى ماستـريخت بـو جـرـ مـمـ لـتـكـ تـنـگـزـكانا دـكات. پـش تـنـگـزـكـ پـيـانوتـبووين ئـوروپا دـوـزـمـيـكى ئـابوورـيـ و سـرـوى چين، هـيندوستان، روسيا و ئـمـريـكا يـ. نـخـر دـركـوت وانيـ. دـركـوت تواناى دابـينـكـردنى ماسـك و دـستـكـشى تـندروستى بـپـلى پـويست نيـ. ئـنـفرـ يـكـيـتى ئـوروپاش بـ يـكـيـتى سـقـيـتى جـاران دـشوبـهـنـت هـركـ سنورـكانى كـردـوـ دـركـوت چـند وـرانـ.

دوا وتن لَم بار ي و، كَم نَفَر ش ج خ ت ل د كا ت و، ئ و ي،
 گوماننا كرت سست م ل ل برالى ئ ئا و ا يى دروستك رى ما ك ر ن و
 ما ك ر ن كا ن. ل ل س ر كى ت ر و ئ د ي ل ل ث ر ي ا ئ و ر و پ ا ب ج ر ك خ ي
 و ن ا د ك ا ت ك ل د ا م ا ن و ن ز ي ك. ه ك ا ر ي س ر ك ي ش ب ئ م
 د ا م ا ن ئ و س ي ا س ت ل ل بر ا ل ي ئ و ر و پ ا پ ي ا د ي د ك ا ت.
 د ر ه ا و ي ش ت ك ا ن ي ي ت ا ي ك ر ن ا ل ل س ر ئ ا س ت ي س ي ا س ي، ك م م ا ي ي ت ي ج ي

ئىستا بىر كى مرقايدى تى گرتوو لى جىنگ وئرانكىرتى. وكىتر جىنگىش لى تىك دوژمنىكى نادىار. ئىم پىتايى، يان ئىم جىنگى، وادىكات مرقايدىكان لى ژىئاوا و ژىھىيات باجى خىيانىدىن، بىمام ھىژاركان باجى گىورىكى دىدىن. خودى جىھانگىرىش وا دىبىنىت كى دىوومىندىكان پىتر دىوومىندىكات و ھىژاركانىش پىتر ھىژار. تىنانىت گومان لى تواناى جىھانگىرىش دىكات لى شىكىردىن لى تىك پىتاي كىرنا. سىرنىجىمان بى ئىووش لىادىكىشىت كى ئىم پىتايى زىركى شىت لى تىك خىيا دىنىت كى جارى ماو بىبىنىن. لىركى قىس لىو گىانكارىيانى دىكات كى لىژىرسايدى تىنگىز تىندروسىتىيى جىھانىدىكى دىنى سىر ھاوكىشى ئابوورىيىكان. پىتاكى كارا بوو لى دىرخستىنى وخسارى استىقىندى ئىوروپا. دوورنىكىكىن پىتاكى لى شوونىكى وىك فىركىنسا مىلمانى چىانلىتى قووتىركىدى، بارى ھىژارانى قوورسىترىكى. بىبى (Bobo) كانى (۱) پارىس ھىركى پىتاكى بىاوبووى و شارىيان جىھىشت. دىوومىندىكان، لىكىگى كار بى دىستانس، دىوومىندىكىر بوون. لىگى ھىموو ئىوانىش ئىنفرى جىخت لىو دىكات كى پىتاكى خواستى سىرمايدىدارى نىبوو، لى سىرمايدىدارى ھىوودىات بىشىوازى خى چارىسرىبكات. لىم سىنگىيىو بىو دىگىين كى شىي ئابوورى و شىي پىتاكى لى وىاتانى يىكىدى تى ئىوروپا بى ئاشىرا ھىستىپىكرا و قورىبانى نووشى دروستىكىر.

لى لىدوانىك لىگى (marianne.net) ئىو پىشبنى دىكات كى كىرناقايرىس ھىشتا سىر تايىتى. زىر شى لى ژيانمان دىگىكىت. بى يىكىم جارىش كى ئىوروپاى ماسترىخت بى دىردىكىوت بى تواناى. پاش دىمانى دىوارى بىرلىن و ونبوونى يىكىتى سىقىتى جاران و ھاتنىسازانى پىمانى ماسترىخت بىيىكىم جارى ئىوروپا ھىست بى بوونى بىرامبىركى دىكات. ئىم دىوومىتلى پىمانى ناوبراوى دىپارىزىت پىنگى لى كاغىز. دىوومىيىكى ئابوورى دىيى كى تواناى دىبىنكىردى دىماكى پىوىستى نىيى. بىم جىركى، ئىنفرى وامانلىدىكات بىو تىماشاكىردى بىگىين كى پىتاكى بىرامبىركى تازىكى ئىوروپاى. دىواى دىمانى كىمىنىزم ئىوروپا خى لىبىردىم دىك دا بىنىيىو كى نادىار.

چىن ھىر ئىو نىيى كى ئىوروپا باسىدىكىر

ئىنفرى ئاماز بىو دىكات كى سااننىك لى سىسىال مىدىا واباسدىكىر چىن ئىرگانى ئىو بىندىكراوانى سزى لىسدىدار دىانىان بىسدىرا سىپىنراوى لى بازائى شى دىفرىشتى، كىچى ئىم وىاتلى واپىدىوترا توانى كىنترلى ئىو مىترسىيى بكات لى ماكىكىدا ووىدا، شارى

وټهان كې پانزې ميلينۍ كې تيا دټيټ لې مټرسې كړې نا دوورخرايې وې. ئېمې كار كې ئاسان نيې. فېرېنسا و ئيتاليا، وټاتاني ماسټريخت، و ئېمېريكا ئېوټيان پېنډكرا كې وټهان بېټنيا كړې. داخستني شار كې گورې وېك وټهان لې لايېن چينې وې لې خېا نې بوو. ئېوې بېو جېرې نېكرايې وټهان دې بوو كارگې بېرھېمېناني ټايرېس. نېك هېر ئېوې بگرې حكومېټې چين يارمېټې وټاتاني ماسټريختشيدا (وټاتاني يېكيېټې ئېوروپا). ئېوې بوو چين يېك ميلين ماسكې لې ناوېنډې مانگې ئادار بې فېرېنسا نارد، يارمېټې كې پزېشكې بېرچاوي ئيتاليې كانيشي دا. لېگې ئېوېش كې ئېنفرې خنې زېر لې سېسټېمې سياسي چيني دېگړېت ئېوېش دېبينېت كې مېدېلي چين سېركېوتوانې لېم تېنگزېي پېټايې دېردېچېټ. بې؟ چونكې چين خې دېبېت شتېكمان لېسېر خې پېبېټې. بېدېنياشېوې ئېم چين شتېكمان لېسېر خې پېنېټېت كې زيان لې ناوبانگې بدات، تېنيا ئېوېمان پېدېټېت كې وېنډېي كې پېزېټېفانې لېسېر خې دروستېكات. ئېوېشمان بېرې كې درې لېگې كړدين سېبارت بې مېژووي دېسټېكې پېټاكې و ئاماري مردووان.

ئېنفرې چين بې وټاتېكې ماري دوو سېر ناودېنېټ. سېرېكې سېرمايېداري ليبراليې لې بېرھېمېنان و سېرېكې تري دېكتاتېري ماركسي لينينيې لې كېمېگې. ئېدي دېزي ئېوروپاي يېكگرتوو لېگې ئېم دوو سېريې چين؟ ليبراليزمې يېكيېټې ئېوروپا كې بېرھېمې پېيماني ماسټريختې بې پاساوي بېدېسټېمېناني قازانچ بوو هېكاري چوونې دېرېوې كېمپانيېكان بې دېرېوې ئېوروپا. چين يېكېكې لېو شوېناني كې دېستي كار تياي زېر هېرزانې و كړېكارې چينيېكانيش لېچاو كړېكاري ئېوروپايي تا ئېوېټې دېچېوسېنرېنډېوې. كېواتې، جيهانگيري ليبراليزمې ئېوروپاي وايكرد كېمپانيېكې زېري ئېوروپاي وېو لې چين بېكېن. ئېم ليبراليزمې ئابووريې ئېوروپا واشيكرد چينيېكان پېويستيېكاني ئېوروپايېكان بېرھېمېنن و بېنې بازايېكې جيهانيش بې بېرھېمېناني گشت جېرې شمېكېكې. چينيېكان، بې قسې ئېنفرې، لېگېگاي زېر بېرھېمېناني وې، تا خواستي جيهاني پېبېنېوې، سېرقايې بېهېزكردني ئابووريشيان.

دایمانی شارستانی ئېوروپاي لېبېردېم تېنگزېي تېندروستيدا

ئېنفرې لې پېرتووكې "داېمان" (Decadence) شرېفېكردني جيهاني هاوچېرخ، نېشونما و پېربووني شارستاني جولېكې-مېسيحي كړدووېتې ئامانچ. بېهېي پېټاي كېرېناشېوې جارېكې تر دېكېوېټېوې وېزېي تېلاري شارستاني جولېكې-مېسيحي ئېوروپايي و پېوايې ئېم پېټايې

شارستانی ناوبراو دادمښت. شارستانی نو، که به ئېنفر ستان سېکي مېسېحای- جوولکې هېڅ څو نی سیاستکی لیبرال، له بېردم پټای کېرناشا لاوزانې فتاریکرد. بې پټی تېگېشتنی سیاسیانې ئېنفر بټ تېنگړی تېندروستی پټای کېرنا زېر شتی به ئېوروپایېکان واکړد. تېنگړکې پټنهانکاني دسټکاریکرد و ئېوشی پټوتین کې شارستانی ئېمې ئېوروپایی لېسېرو بېندی پایانه تندی. دامانی شارستانی ئېستاش به ئېو د باتېو کې ئېم شارستانی ئېوروپا شانازی پېو د کرد بېرگې پټای کې نېگرت. څی به زلهېزی ئابووری د زانی و لېناکو بوو پېنگې کاغ زین. ئېم چ شارستانی کې زې بېلا کې ماسکې بې پټی پټویست به کېرتی پزیشکی بې دابینناکرت! تېنانت پېوانیې شتې لېم د څې ما بېتېو بې ناوی ئېوروپاو. ئېم قسې یې ئېنفر وکېتر څخې لې جیها نگیری (La mondialisation - La globalisation) کې نېماو. ئېوی ئېستا هې یې جیها نگیری نیې، بېکو د سېاتی د سټې بېری د وېو مېندکانه. ئېم د وېو مېندانې لکاتې کېرنتیندکې لې چاو څېو کې وام ژیا نېکی فرې جیاواز ژیان. بې پټی بینینی ئېنفر ئېستا گا فا (GAFA) ئېوروپا و جیهان د باتېو. گا فا لې زمانی فرېنسی کورټکراوې چوار کېمپانیا (گوگل، ئاپې، فېسبووک، ئامازن) زې بېلاکې یې کې دونیایان داگیرکردو.

ئېنفر ئېم قېناغې ئېستای ئېوروپا، بېابوونېوې پټای کېرنا، بې هېنگاوک د زانېت بېرو دامانی شارستانی ئېوروپای کې لېلایېن څېو ناویدنېت څېو ژناوای ئېوروپایی. ئابوونی شارستانی ئېوروپایې بې شتېکی حتمی د زانېت و به ئېو مې بېستېش جخت لېو ئېدی لې ژیا یې د کات شارستانی کې هې یې تی. شارستانی ئېستای ئېوروپای کې شارستانی پارې ئاماد نیې بېدم تېنگړکاني کېرتی تېندروستیو بچېت. ئاماژکاني دامانکې لېو د څې د بېنېتېو کې شارستانی ئېوروپای بې ئېدی لې ژیا لېبرالېکې یېو ناتوانېت ماسک و د سټکېش بې کېرتی تېندروستی دابینبکات یان لې د گېوېت بې تېمېنکان لې مایې بې ساچووان بې خزمېت بن. شارستانی ئېوروپای بې باکې بېرامبېر تېنگړ بووناویدېکان. مېرگېکاني ساتېوختی کېرنا ئېوې سېلماند کې ئېوروپای لېبرالی ئاماد نیې پارې لې تېندروستی دا څېر جېکات. ئېم چ شارستانی کې پټای کې وا زې فرې پېبېرت!

جیها نگیری ئابووری ئېستای ئېوروپایې، بېام ئېم ئابووریدې مېزنې ئېوروپا توانای وېستانی بې ووی پټای کېرنا یېکی نادیار و نېبېنراو نېوو. ئېم چ شارستانی کې تایبېتمېندیکاني پارې و قازانجې، کې ناتوانېت بې گړ پټای کې بچېتېو! ئېوروپایکې

توانای ووب و ووبوون وای تـ نگژای کـرـنای نـبـت باشتـر بـ
 ئـورویایـکی جیهانی سـهـمی نوـ ناوـبنـرتـ. کـوابـت کـرـرـنا
 هـشـیـم بـ سـر شـارستانی ئـورویای و ئـامـاژـشـ لـسـر تـنـگـژای
 تـنـدروستی جیهانی، بـمـام ئـم وناکـبـیر فـرـنـسـیـه تـنـگـژای تـنـیا
 بـ تـنـگـژایـکی تـنـدروستی نابینـتـ. تـنـگـژایـکی پـشـ هـمـو شـتـک
 ئـابووریـه و بـ ئـابووری جیهانگیرید و گـرـدراوـ. بـیـه وایدـبینـت
 تـنـگـژایـکی بـهـی پـتـاکـو و بوو تـنـگـژایـکی ئـابووری یان پـتـاکـ
 هـکاری دـرخـستنی تـنـگـژای ئـابووریـکی ئـورویایـ. ئـمـش بـجـرـکی
 تر وادـکـات ئـابووری لیبرال بـ ئـابووریـک بنا سـنـت کـ ئـامـنجی
 سـرـکی بـدـستـهـنـانی قازانـجـ.

پـتـای کـرـرـنا پـلـل لـ تـکـشـکانی شـارستانی ئـورویای دـکـات؟ ئـنـفر
 گومانـکـات کـ پـتـای کـرـرـنا تـنـگـژای ئـابووری بـ ئـورویا
 دروستکردوو و واشیبـدـچـت یـک هـکار بـس نییـ بـ هـوـشـاندنـو
 شـارستانیـک، چونـک چـند هـکارـک یان لـ داـمانی شـارستانیـه
 دـرینـکان (ئـاشووری، سـمـری، بابلی، یـنـانی، یـمـانی) دادیوـ.
 بـنـمـوونـ کـشـای کـشتوکـای، کـشـای ژینگـی، بـاوبوونـو وای درم و
 برسیـتی تـادـگـات تـاعونـکی وکـ ئـنـتـنی کـ بوو هـی کوشـتنی زـرـک
 کـ دواتـر شـارستانی رـمانی لـ بـریـک هـوـشـاندنـو. لـ وـمـامی
 پرسـیاری ئـو وای کـ پـاش تـپـبوونی ئـم تـنـگـژای پـشـینی ئـو
 دـکـرت دـو وـتی ناسیـنال یان هـندک ژـمی شـو جیهانی دـرکـوت
 هـروکـ چـن پـاش جـنگی جیهانی دوو وویدا؟ پـیـوا یـکیـتی
 ئـورویا خـریکی دروستکردنی دـو وـتی تـکی گـردووناویـ کـ بوونی
 نییـ، بوونیشی هـبـت مـدـلـک دـبـت لـ بـ سنوری و پـشـلـکردنی
 نـتـو وـکان و دـسـتـا تـخـستـن دـست کـمپانی گـورـکانی وکـ ئاپـ،
 گوگل، ئـامـازـن و فـیسـبوکـ.

بزووتن وای هـلـک زـردـکان

فـرـنـسا لـ 11/03/2020 چوو ناو خـکـرـنـتـینـکردن و لـ 09/03/2020
 لـ بـر پـشـنای بـاوبوونـو وای پـتـای کـرـرـنا فـرمانی یاساگردنی گشت
 جـرـ خـپـشـاندان و چالاکیـکی سیاسی و کوولتوری دـرکـرد. بزووتنـو وای
 هـلـک زـردـکان (Mouvement des Gilets jaunes)، کـ لـ 17 ی
 نـفـمـبر 2018 دـستیـان بـ چالاکیـکانیان کرد (خـبات لـ پـناوی
 کـ مـکردنـو وای باج لـ سـر سوتـمـنی و داوای بـرزکردنـو وای کـری دـستی
 کار و تا کار گـیـشتـ داوای دـستـلـکار کـشـانـو وای ماکـرن)، لـ گـگـ
 بـاوبوونـو وای پـتـای کـرـرـنا لـ چالاکی سـرـشـقام کـوتن، بـمـام
 لـ ماو وای کـرـنـتین لـ سـسیال میدیا پـرـیان بـ چالاکیـکانیان دا.

ئۇنفرى بىۋە ناسراۋ كە ھەر لى سىرتاۋ داکكى كى لى ھەلەك زىردەكان كىردوۋ لىچاۋ بىشەك لى ۋىناكېيرانى فەرنسى و نووسەر ماكرىنىي نېۋلىبرالكان كە بىچاۋكى بىرزىۋە تەماشى خەباتى سەرشە قامى ھەلەك زىردەكانىيان نەكردوۋ. ئۇمەش ۋادەكات ئۇنفرى لى دوا كاركانى دا كە سەرتەتەي ئۇم سە بىناۋى"مەزنى گەلى بچوۋك: كاتەكان و بىدەختىيەكانى ھەلەك زىردەكان" بىچاپىگە ياندوۋ ئاۋۋەكى سەرنجەكەشانە لى ھەلەك زىردەكان بەداتەۋە و سىروشت و ھەكارى بىزوۋتەۋە ياخىيانەكەيان ۋەقەبەكات.

ئۇم فەلەسوفە فەرنسىيە ھەلەك زىردەكان ۋەك قوربانى دەۋەتە ماسترىخت، ۋەتەنىيەكەتە ئۇروپا، تەماشادەكات و خەباتەكەشان ۋەك خەباتى "گەلى بچوۋك"، گەلەك كە لىژىرەۋەيە، ۋەنادەكات. دەۋەتە ناۋبراۋ كە خاۋەنى ئىدىلەژىيەكى لىبرالىيە تەكەدەرى شىرازەي كەمەلەيەتە و ئابوۋرى كەمەلەگەي ئۇروپا يەكە كەمەلەگەي فەرنسىيەكەكە لىۋ كەمەلەگانە. ئاىا ھەلەك زىردەكان، بى گوزارەيەكى ئۇنفرىيانە "گەلى بچوۋك"، تەۋانەي گەلەيىنى فەرنەسان ھەيە؟ بىلەيۋە گەرنەكە ھەلەك زىردەكان نەكەۋنە ناۋ يەريە سىياسىيەكانى ماكرەن و سەندىكا و حىزبە سىياسىيە نېۋلىبرالكانەۋە. ئۇنفرى تەبەئەت بى مەتەمانەيە بى سەرمەيەدارى كە دروستەكەرى نېۋلىبرالىزمە و بىيە لى ۋەلەمەكى ئۇندەكەنت- سېنقىل (André Comte-Sponville) سەرمەيەدارى بىۋە لىقەقەم دەدات كە ئۇۋەنە بىلەزنىيە پاش پەتەكە بىخەيا بچەتەۋە و پەشنىارى شەۋازەكى تەزەش لى بىرەكەنەۋە بى جىهانى سەبەيمان بەكات. ھەۋكات ۋەخەنى تەۋۋندى سەلەرتەردىك (Sloterdijk) و بىرنار ھەنرى لىقى (BHL) شەدەكات كە ستەيىشى ماكرەن دەكەن.

ئازاد خەمە

ژىردەر: ھەمان سەرچاۋەكانى بىشە 14 لىرەش بىكاربراۋن.
(1). بىبە (Bobo) كانى پارىس ھەركە پەتەكە بىاۋبەۋەۋە شارىيان جەھەشت. ئۇمە ۋەخەنى ئۇنفرىيە لى بىبەكان. بىبەكان (Les bobos) كەن؟ بىھىم (Boheme) يە بىرژۋازەكانى شارە گەۋرەكانى ئۇروپا و ئۇمەرىكان. شەۋە ژىيانەكى سادە و سەيروسەمەرانە دەژىن. خاۋەنى خەۋەندەن و كەرى باشە، چەژخەۋە و نەختەكە خەۋىستىشە. لى ناۋچە ھەژارنەشەكانى شارە نىشتەجەن، خەۋەردەنى بايەلەجە دەخەن، خەزىيان بىناۋ سىروشت و پەرتەۋەكە خەۋەندەۋە و ھەۋنەرە. ئۇگەرجە ستەيلى ژىيانى ۋەقەنە ھەدەبىزەرن كەچە گەۋە لى كەشەي ھەژاران دەگەن و لىكاتى

هه‌بژاردنه‌کانیشا دنگ ب چپ و ژینگ پارزگانه‌کان ده‌دهن. ده‌کرته بهمین جهرکه‌کن له هیپی (Hipster) هاوچه‌رخ‌کانه. به‌پهی پرتووکه‌کی داوید برکه David Brooks (به‌به‌کان له به‌هشت) بهت به‌به‌کان دوو جیهانین: قاچه‌کیان له ناو جیهانی به‌هیمی داهاغه‌رانیه، قاقه‌کی تریان له ناو جیهانه‌کی به‌رژوازیانه‌ی که به‌خونه‌خوینیستی و دونیا یه‌کانیا نه‌وه به‌ستراوه‌توه. له شارکه‌کانیشا ناوچه و جه‌گی نیشه‌جی خه‌یان هه‌یه. له پاریس له ده‌ورو به‌ری گه‌گه‌کی لاتینی و زنی (9، 10، 11، 17، 18، 19 و 20) ده‌ژین، له لنده‌ن له ناوچه‌ی سه‌ه (Soho) ده‌ژین، که کلن ولسن له‌سه‌ری نووسیوه. له کوردستان به‌هیمی یان به‌به‌مان هه‌یه؟ ئه‌نگ به‌به‌کانی ئهم نیولیبراله‌کانمان بن: مه‌سرور، نه‌چیرفان، به‌ره‌م و هاوکه‌کانیان!!!! (به‌به‌کان، به‌هیمیه‌کان، هیپی‌کان) ئه‌مانه که‌سانه‌کی یاخین. ئه‌و نیولیبراله کوردانه‌زه‌ندقیان له یاخیه‌کان ده‌جه‌ته. له‌گه‌گه‌ یاخیبون دا ، ئه‌لبه‌ر کام وتیه، هه‌شیاری له‌دایکه‌به‌ته. نیولیبراله کورده‌کان له هه‌شیاری ده‌ترسن.

<https://dengekan.info/archives/author/azadhama>

به خود نوازی به شکانی تر کلیک کن ...